

02

Guia de llenguatge no sexista

Eixos d'Identitat

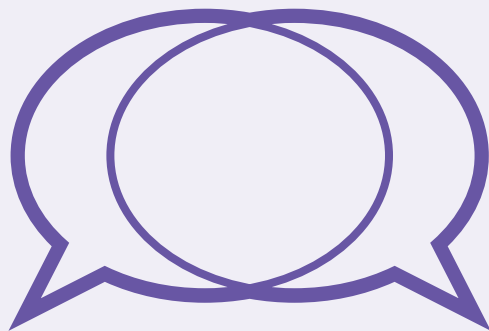
Revisió i coordinació: Comissió d'Igualtat de Plataforma Educativa.

Data de publicació: Març de 2019

Disseny de la publicació: Plataforma Educativa

Impressió: Format Digital

L'obra s'ofereix segons els termes de llicència pública de creative commons (d'ara endavant "ccpl" o "llicència"). L'obra està protegida per la llei espanyola de propietat intel·lectual o qualsevol altra norma aplicable. Queda prohibit qualsevol ús de l'obra diferent del que autoritzi aquesta llicència o disposin les lleis de propietat intel·lectual. L'exercici de qualsevol dret sobre l'obra comporta que accepteu les limitacions i obligacions d'aquesta llicència i hi consentiu. El llicenciador us cedeix els drets continguts en aquesta llicència, sempre que n'accepteu les condicions que hi són presents.

*Si el llenguatge no em
nomena no existeixo,
però mentre jo existeixi
lluitaré perquè el
llenguatge em nomeni.*

*Diana
Raznovich*

1	Introducció	6
2	Acusacions i contra-crítiques	8
3	Recursos per a un ús no sexista del llenguatge i la comunicació	13
4	Peus de pàgina	23

Introducció

En la llengua catalana, com en qualsevol altra, disposem d'un gran ventall de paraules a l'hora d'expressar una mateixa idea. Per tant, no podem parlar que la llengua ens "obligui" a utilitzar una o altra manera d'expressar-nos, sinó que nosaltres ens adaptem a diferents situacions, registres o fins i tot audiències.

Nosaltres, com a agents actius/ves de la llengua podem fer servir fins i tot preferències personals a l'hora d'escollir certes paraules i no d'altres. Per exemple, en una recerca social es pot utilitzar la paraula "subjectes" per anomenar les persones que han participat en grups de discussió o responent entrevistes, però pot ser que aquesta paraula ens sembli freda i despersonalitzadora, i per tant utilitzem altres paraules amb les quals ens sentim més còmodes, com per exemple "participants", que destaca el paper actiu d'aquestes persones. De la mateixa manera, disposem de paraules que inclouen tant el masculí com el femení, sense omisió ni invisibilització de cap d'ells, per la qual cosa no podem dir que el llenguatge sigui en sí mateix sexista, sinó que ho serà en funció de l'ús que en fem nosaltres.

Des del moment en que existeixen les paraules "persones" o "éssers humans", utilitzar les paraules "home" o "homes" per parlar del conjunt de la humanitat és un ús sexista al qual no ens obliga la llengua. En aquesta parlarem sobre llenguatge inclusiu, i veurem exemples com l'anterior i d'altres menys evidents i involuntaris, així com estratègies que podem utilitzar per evitar usos sexistes del llenguatge i les imatges. Per conèixer perquè es dona el llenguatge sexista, és imprescindible

identificar dos conceptes bàsics: l'androcentrisme i el sexisme.

L'androcentrisme: és la pràctica de veure el món des d'una sola perspectiva, la masculina, obviant així la pluralitat de la realitat. Aquesta perspectiva, fa de la visió dels homes com a la única vàlida, possible i universal. Per exemple¹: “els mestres donen classe” o “anem al despatx del director” són androcèntriques perquè en el primer cas, invisibilitza i treu protagonisme a les mestres, mentre que en el segon s'obvia el fet de que pugui haver-hi una directora.

Per altra banda, el sexisme és una actitud discriminatòria que pretén fer diferències entre els gèneres, usualment menyspreant al femení. Aquest sexisme recau en una ideologia dominant: el masclisme, motiu pel qual qui són socialment oprimides són les dones.

En el cas del sexisme lingüístic, es pot concretar, per exemple, en el següent fragment d'una notícia²: “Tot va passar molt de pressa, va comentar ahir Mari, la primera que va sortir de casa seva en sentir la baralla”. És sexista el tracte col·loquial i familiaritzant de la dona citada, ja que és totalment impropï del llenguatge periodístic i gairebé inèdit en les notícies que parlen d'homes. Els exemples anteriors són fàcilment millorables amb els recursos que facilita la pròpia llengua. És a dir, en lloc de “els mestres donen classe” es podria dir “els mestres i les mestres donen classe”, de manera que incloem a totes les persones que donen classe, no només als homes.

A més, tot i que en aquesta guia posem èmfasi concretament en el llenguatge no sexista, el llenguatge inclusiu és transversal i pretén un compromís contra altres eixos d'opressió com són la xenofòbia, el capacitisme o la homofòbia.

Acusacions i contra-crítiques

Tot i l'exposat fins ara, hi ha diverses persones o institucions que no han dubtat en esgrimir diferents arguments per tal de desaconsellar l'ús no sexista del llenguatge. A continuació veurem algunes de les acusacions més freqüents i els arguments crítics que ens proporciona la lingüística feminista en les seves múltiples versions³.

a Hi ha coses més importants que el llenguatge no sexista

Freqüentment es diu a les persones que defensen un ús no sexista del llenguatge que hi ha coses més importants, com les desigualtats salarials, la violència masclista, etc. Tanmateix, el llenguatge és l'eina a través de la qual construïm i donem sentit al món, per la qual cosa la representació en el llenguatge no és trivial. Partint d'aquesta base, una reforma lingüística per representar el món d'una manera més igualitària i més justa socialment contribuirà al canvi social.

b El llenguatge no sexista és antinatural

Sovint s'acusa al llenguatge no sexista de crear un llenguatge "antinatural" i que va en contra del sentit comú, especialment pel que fa a l'ús de barres, arroves, guions, etc. En primer lloc hauríem de preguntar-nos què entenem per sentit comú, però també cal qüestionar-nos perquè l'ús de les barres, per exemple, resulta tan molest i "antinatural" quan es tracta de visibilitzar a les dones però no per indicar "i/o" en mig de qualsevol text. També s'ha qüestionat l'ús d'arroves per resultar impronunciable i no tenir lectura associada, però moltes altres grafies que utilitzem freqüentment tampoc en tenen, com per exemple els parèntesis o els claudàtors.

També cal destacar que el llenguatge és una eina, una construcció humana, i que per tant és en sí mateix artificial (sense entrar en la polèmica naturalesa/cultura, que sobrepassaria àmpliament el propòsit d'aquesta breu guia).

c Hi ha dones que no es senten discriminades pel llenguatge

El fet de sentir discriminació o no per un llenguatge que t'exclou de la representació no té tant a veure amb el teu sexe, com amb una consciència política i de gènere o feminista. El llenguatge s'ha construït socialment en una societat androcèntrica i patriarcal i per tant reproduceix els valors d'aquesta, però es presenta com a natural, per la qual cosa tant homes com dones hem adquirit i assumit el llenguatge de forma acrítica i inconscient. Per tant, el fet que no totes les dones (amb la dificultat o impossibilitat que suposa definir qui s'inclou i qui no a "totes les dones") reivindicuin un ús no sexista del llenguatge no és motiu suficient per no actuar.

Amb una sola persona que reclami un dret que li és propi i li està sent denegat hauria de ser prou per prendre mesures.

d Les feministes confonen sexe i gènere

A l'escola, habitualment s'explica el gènere lingüístic com un accident gramatical que no té cap repercussió en la representació de dones i homes en la llengua⁴. Algunes llengües, com les romàniques, atribueixen gènere gramatical a algunes paraules al marge de qualsevol relació amb el sexe (la terra, la taula, el món, el bolígraf, etc.). També hi ha paraules referides a l'experiència humana que, al marge de ser femenines o masculines, engloben a totes les persones, tant homes com dones (la ciutadania, els éssers humans). Tot i això, cal destacar que en les paraules que denominen a homes i dones, el gènere gramatical i el sexe normalment coincideixen i és en aquest tipus de

paraules on es reclama una representació igualitària de dones i homes.

e El masculí és genèric

Hi ha qui argumenta que el masculí pot incloure tant homes com dones, que funciona com epicè⁵. Aquesta afirmació és errònia, ja que els epicens per definició haurien d'incloure sempre sense ambigüïtat tant a homes com dones, en canvi el masculí a vegades inclou només a homes i a vegades hem d'entendre que inclou tant a homes com dones. És per això que es proposa utilitzar paraules epicenes de veritat o genèrics per tal que tothom tingui cabuda en el llenguatge i que les dones no hagin de desenvolupar la capacitat de detectar o endevinar quan el masculí les inclou o quan no.

f El llenguatge no sexista és contrari a l'economia del llenguatge

Aquest és un dels principals arguments que s'utilitzen per ridiculitzar l'ús no sexista del llenguatge. Com diu l'experta Eulàlia Lledó:

“S'enarbora molts cops el principi de l'economia de la llengua no com una eina que explica els mecanismes lingüístics d'una determinada comunitat respecte a la parla oral o escrita, sinó com una arma per anorrear la presència de les dones en la llengua, ja que habitualment a la pretesa «economia» se la fa anar en el sentit de deixar de representar sempre la mateixa part de la realitat: les dones”⁶

Pensem per un moment, com fa l'autora, en el desdoblament i el cost addicional que suposa el desdoblament en català i castellà de molts textos, retolacions i etiquetes.

Donat que avui dia no hi ha parlants unilingües a l'Estat, les persones defensores d'economitzar a tota costa podrien dir que és un gest

innecessari, però contràriament sembla que hi ha una gran acceptació en aquest tema. Per contra, quan parlem de la inclusió de les dones no hi ha un nivell de consens tant gran, tot i que suposen, com a mínim, la meitat de la població.

Per altra banda, hi ha infinitat de recursos (els quals mostrarem més endavant) que ens permeten evitar la construcció de frases tan absurdes com la següent:

*“Els treballadors i les treballadores catalans i catalanes estan descontents i descontentes per haver sigut instats i instades, i fins i tot obligats i obligades, a declarar-se catòlics i catòliques”.*⁷

El que es recomana en aquesta ocasió per fer un ús no sexista del llenguatge és desdoblar almenys una vegada per tal de visibilitzar la representació tant d’homes com de dones, de manera que la frase seria:

“Les treballadores i els treballadors catalans estan descontents per haver sigut instats, i fins i tot obligats, a declarar-se catòlics”.

Per fer aquest desdoblament d’una manera realment igualitària cal trobar un criteri per l’ordre d’aparició, que no sigui la tradició patriarcal de col·locar el masculí abans que el femení, per exemple l’ordre alfabètic, i també per la concordança, com pot ser la proximitat amb el grup nominal (en aquest cas els adjectius concorden amb la paraula masculina perquè seguint el criteri alfabètic apareixen més properes). Cal afegir que el fet de desdoblar en masculí i femení no és una repetició, ja que afegeix nova informació (abans de desdoblar no queda clar si el masculí inclou a les dones o no, d’aquesta manera es visibilitza la seva participació).

ge El llenguatge no sexista s'inventa paraules

Un altre acusació que es fa a l'ús no sexista del llenguatge és que s'inventa paraules i, a més, que sonen fatal, com va succeir ara fa molts anys amb la paraula "miembras" en castellà. Però la llengua catalana, com la castellana, té una tendència clara a acabar amb -a molts femenins referents a persones i a crear formes diferenciades pel femení i masculí. Per això, en català s'han creat molts neologismes a mesura que les dones treballen en un ofici determinat. És un bon exemple la paraula "oficiala", creada a causa de la presència massiva de dones al ram tèxtil i que va comportar la modificació d'un aparau-la suposadament invariable en masculí i femení.

També és un bon exemple la paraula "dependenta", la qual parteix de l'adjectiu dependent que és invariable, però igualment s'ha creat el femení afegint -a, com és habitual en la llengua catalana. Aquests neologismes son àmpliament acceptats per tothom. El problema sembla que sorgeix quan s'intenta fer visible el femení de determinades professions tradicionalment associades a homes i, per tant, prestigiades, com seria "consellera" o "gerenta".

Aquestes noves paraules no són ben bé invencions, sinó que donen expressió lingüística a l'experiència i vivències de les dones en aquests llocs de feina, però xoquen amb una resistència masclista, que intenta preservar determinades ocupacions amb la denominació masculina i esborrar la participació de les dones.

3 Recursos per a un ús no sexista del llenguatge i la comunicació

En tots els exemples s'exposa primer en cursiva el que NO s'hauria de fer i a continuació el que proposem.

1 Formes concretes:

Quan ens dirigim a una persona determinada hem d'adaptar sempre el discurs al gènere que li correspon⁸:

<i>Anna Grau, secretari general</i>	Anna Grau, secretària general
<i>Marta Terra, que ha exercit com a funcionari/metge/tècnic</i>	Marta Terra, que ha exercit com a funcionària/metgesa/tècnica

Si estem redactant un text que ha de ser vàlid durant un temps prou llarg, es recomana utilitzar un nom genèric:

<i>Correspon al gerent gestionar els tràmits corresponents</i>	Correspon a gerència gestionar els tràmits corresponents

2 Formes genèriques:

Ús de genèrics.

Existeixen en les nostres llengües termes tant masculins com femenins que es refereixen a ambdós sexes. Es prioritza el seu ús a les dobles formes.

<i>Adolescents</i>	Adolescència
<i>Amics</i>	Amistats
<i>Ciudadans</i>	Ciudadania
<i>Clients</i>	Clientela

<i>Competidors</i>	Competència
<i>Consumidors</i>	Consum
<i>Director</i>	Direcció
<i>Els accionistes</i>	L'accionariat
<i>Nens</i>	Infància/Canalla/Mainada
<i>Nois</i>	Joventut/Jovent
<i>Professors</i>	Professorat/Claustre
<i>Proveïdors</i>	Proveïdoria
<i>Treballadors</i>	Personal/Plantilla
<i>Voluntaris</i>	Voluntariat

Altres mots que poden ser útils: col·lectiu, col·lectivitat, comunitat, conjunt, equip, grup, professió, públic.

Ús de genèrics inventats.

Per als casos en els quals no hi hagi un genèric clar, hem de tenir la capacitat d'aportar-ne a la llengua algun de ben format etimològicament i, en qualsevol cas, abans que el 'diccionari lingüístic', és més important el 'diccionari social'.

Usuaris | Usuariat o bé persones usuàries

La paraula persona i l'ús de noms abstractes

La paraula **persona** seguida d'un adjectiu o una frase subordinada que la qualifiquin ens permet disposar d'una expressió vàlida per a homes i dones molt útil i que ja s'ha fixat en algunes expressions del llenguatge administratiu. Altres mots com part, personal, cos o equip també ens seran de gran utilitat.

<i>Molts convidats</i>	Moltes persones convidades
<i>Els americans</i>	La població americana / La ciutadania americana
<i>Treballadors</i>	Persones treballadores
<i>Polítics</i>	Classe política
<i>Famosos</i>	Gent famosa
<i>Tots sabem</i>	Tothom sap / sobradament se sap
<i>Com molts pensen</i>	Com molta gent pensa

Pronomització (o ús del 'qui')

<i>Els lectors d'aquest bloc</i>	Qui llegeix aquest bloc
<i>Els viatgers s'esperen</i>	Qui viatja s'espera
<i>Els que pensen que</i>	Qui pensa que
<i>Els treballadors de l'empresa</i>	Qui treballa a l'empresa

Reverbalització (substituir els verbs 'ser' i 'estar' per 'tenir' o formes reflexives)

<i>Estan compromesos amb la sostenibilitat</i>	Tenen un compromís amb la sostenibilitat
<i>Som apassionats</i>	Tenim passió
<i>Qui aporta a una ONG és obligat</i>	Qui aporta a una ONG s'obliga

Desarticulització (o eliminació de l'article en substantius neutres)

<i>Vaig anar amb uns col·legues professionals</i>	Vaig anar amb col·legues professionals

Reconceptualització (o buscar altres termes per a expressar el mateix)

Invençió d'alguns autors espavilats | Invençió d'algunes ments espavilades

Coherència en pronoms i referències a substantius anteriors (evitar els pronoms verbals o usar-los coherentment)

"No tractar-los com a inferiors" | "No tractar a la gent nouvinguda com a inferiors"

(o simplement tractar-la si prèviament hem introduït la paraula 'gent').

Vetllar per l'ús simètric de masculins i femenins (i en general de TOT el llenguatge)

'Els musulmans' versus | simplement 'les musulmanes'
'les dones musulmanes'

La asimetria és precisament el leitmotiv principal del concepte més ampli de 'llenguatge no incloent'. Sovint podem llegir 'un home mata la seva dona en una baralla domèstica' al parlar de persones autòctones, i en canvi, 'un marroquí mata la seva dona en una baralla domèstica' quan es tracta d'immigrants.

3 Formes dobles:

Per a no excloure un dels dos gèneres (el femení en general) i davant la inexistència o impossibilitat estilística de fer servir genèrics, s'han d'esmentar ambdós gèneres.

També es poden utilitzar per visibilitzar la participació tant de dones com d'homes en una activitat tradicionalment assignada a un dels dos: “Els periodistes esportius i les periodistes esportives” o “els cuidadors i les cuidadores de la llar d’infants”.

Formes senceres:

Els treballadors | 'Els treballadors i les treballadores'
o 'treballadors i treballadores'.

Articles:

Els periodistes | 'Les i els periodistes' o 'Els i les periodistes'

Preposicions:

Hi ha tres estratègies igualment vàlides de redacció

- | Signatura de la directora o del director
- | Signatura de la directora o el director
- | Signatura de la directora o director

Adjectius:

Si acompanyen a altres paraules amb les que han de concordar, fer-ho amb la més propera. En canvi, si és relatiu a professions i càrrecs es recomana repetir l’adjectiu si es variable, tant en singular com en plural.

Enginyera o enginyer agrònom | Enginyera agrònoma o enginyer agrònom

Educadors i educadores físiques | Educadors físics i educadores físiques

Aquesta repetició no és necessària si l'adjectiu és invariable:

Educador social o educadora social | Educador o educadora social
educadora social |

Verbs:

Quan el subjecte està format per dos elements coordinats per la conjunció *o*, el verb es pot concordar en singular o plural. El singular remarca que només un dels dos ha d'actuar i el plural emfatitza que qualsevol dels dos ho pot fer.

| La gerent o el director ha de signar el document

| La gerent o el director han de signar el document

En el cas de les formes dobles per visibilitzar una única figura, el verb es manté en singular:

| La directora o director ha de signar el document.

L'ORDRE IMPORTA:

Es important fixar un criteri per l'ordre d'aparició que no sigui la tradició patriarcal de posar primer el masculí.

Per **educació**. Així com no diem 'jo i els meus amics' per educació sinó que diem 'els meus amics i jo', si s'és dona es dirà 'els meus amics i les meves amigues' i si s'és home 'les meves amigues i els meus amics'.

Per criteri **alfabètic**. També podem decidir seguir un criteri de tipus alfabètic a l'hora de definir quin gènere va primer. D'aquesta manera, diríem 'El traductor o la traductora' o també 'l'autor o autora', però en canvi 'les mares o els pares', 'les noies o els nois', 'benvolgudes i benvolguts', etc.

Per **inclusió**. Alternativament, tot i que és un recurs que pot resultar estrany per a molta gent, també és factible alternar dins del text l'ordre, remarcant així que en femení inclou el masculí, i viceversa, fins i tot en frases fetes: 'fer un seguiment un a una de tothom'.

LA CONCORDANÇA:

Si s'han utilitzat formes dobles s'ha d'establir un criteri de concordança, que pot ser el de proximitat: "les noies i els nois castigats" o "L'autor o autora més famosa".

Ús de les barres.

És un recurs que cal reservar per a documents administratius, llista de càrrecs, en un formulari, impresos, etc. Per exemple: Director/a, operari/ària, secretari/ària,... (tot i que molts dels mots tenen genèrics alternatius: direcció, operacions, secretaria,...). En alguns casos serà còmode alternar masculí i femení (mosso/a i mossa/o), però no pas en altres (director/a).

Ús del @, X o E.

"Ei noixs!, un@ maestr@". Són formules ràpides per a utilitzar un llenguatge inclusiu i proper, ja que inclouen a homes, dones, i altres identitats que surten d'aquest marc. Es recomana només fer-les servir en el llenguatge informal o a les xarxes socials.

4 Imatges

En les imatges, de la mateixa manera que en el llenguatge escrit, es pot presentar una visió de dones i homes esbiaixada. A continuació es presenten recursos per evitar una representació sexista en l'ús d'imatges.

Utilització de genèrics del masculí i ocultació del femení:

s'utilitzen imatges d'homes en les representacions amb la intenció d'englobar a tota la població. Es recomana:

Garantir la paritat en la freqüència d'aparició de dones i homes en les il·lustracions i les fotografies.

Evitar l'absència i/o invisibilització de dones o d'homes en determinats àmbits públics o privats.

Evitar l'ús d'icones amb connotació masculina o femenina i potenciar l'ús d'icones que visibilitzen tant homes com dones.

Evitar el tracte asimètric de dones i homes:

Fer un tracte paritari de les categories de les participacions de dones i homes a les imatges (accions, escenaris, jerarquies familiars, domèstiques i laborals, lideratge polític i social, etc.

Equiparar la distribució de protagonisme de dones i homes.

Evitar l'ús estereotipat d'imatges.

No fer ús de tòpics.

Tipus de plans: escollir l'enquadrament i aproximació de la càmera segons la funció que es vol aconseguir i no segons el sexe dels personatges retratats. Per exemple, en publicitat s'utilitza molt més sovint plans propers per als personatges femenins que pels masculins, ja que s'utilitza el cos de les dones com a estratègia de seducció.

Angulació de la càmera: es habitual que amb les dones s'utilitzi l'angle picat, la qual cosa les disminueix, mentre que amb els homes s'utilitza més sovint el contrapicat, i per tant se'ls hi dona més importància.

Codis lumínics i cromàtics: els jocs de llums i colors de les imatges també poden reproduir biaixos sexistes si, per exemple, s'utilitzen sovint colors càlids i alegres per les dones i colors obscurs i freds que donen serietat per homes.

Codis escenogràfics i gestuals: sovint es representa els homes de manera més activa (primer pla, de peus, mirant a càmera, etc.), mentre que les dones habitualment es representen de manera més passiva (braços creuats, mirades baixes, assegudes, en segon pla, etc.). Es recomana evitar aquest tipus de representacions esbiaixades.

5 Materials de referència

Apodaka Ostaiakoetxea, Marije (2008). Guía para el uso no sexista de la lengua castellana y de imágenes en la UPV/EHU. País Vasco: UPV/EHU.

Callamard, Agnes (1998). El sexismo a flor de palabra. Recuperat del diari feminista Mujeres en Red. Disponible en <http://www.nodo50.org/mujeresred/feminismo-callamard.htm>

Castro Vázquez, Olga (2010) Rebatiendo lo que otros dicen del lenguaje no sexista. Disponible online al portal feminista Mujeres en red: http://puntogenero.inmujeres.gob.mx/madig/sexismo/docs/LoqueotrOsdicen_OlgaCastro.pdf

Cerdà Hernández, Mª Rosa. Buenas Prácticas para una comunicación no sexista. Universidad Politécnica de València. Disponible a <https://www.upv.es/noticias-upv/documentos/5779a.pdf>

Enred Consultores S.L. (2008) Guía sobre estrategias de comunicación incluyente: el género como prioridad. Navarra: Gobierno de Navarra e Instituto Navarro para la Igualdad.

Goffman, Erving (1987, original en 1976). Gender Advertisements. New York: Harper & Row Publishers.

Guerrero Salazar, Susana (2012). Guía para un uso igualitario y no sexista del lenguaje y de la imagen en la Universidad de Jaén. Jaén: Universidad de Jaén.

Lledó Cunill, Eulàlia (2005). De llengua, diferència i context. Barcelona: Institut Català de les Dones.

Lledó Cunill, Eulàlia (2006). En femenino y en masculino: Las profesiones de la A a la Z. Madrid: Instituto de la Mujer.

Lledó Cunill, Eulàlia (2011). Guia de lenguaje para el ámbito de la empresa y el empleo. Vitoria-Gasteiz: Emakunde.

---

4 Peus de pàgina

- 1 Exemples extrets de Lledó, Eulàlia (2007). De llengua, diferència i context. Barcelona: Institut Català de les Dones, p. 47.
- 2 Exemple extrets de Lledó, Eulàlia (2007). De llengua, diferència i context. Barcelona: Institut Català de les Dones, p. 50.
- 3 Castro Vázquez, Olga (2009). Rebatiendo lo que otrOs dicen del lenguaje no sexista. Recuperat del diari feminista Mujeres en Red. Disponible a http://puntogenero.inmujeres.gob.mx/madig/sexismo/docs/LoqueotrOsdicen_OlgaCastro.pdf
- 4 Lledó, Eulàlia (2007). De llengua, diferència i context. Barcelona: Institut Català de les Dones, p. 31.
- 5 Paraules que amb un únic gènere gramatical designen tant a homes com a dones, per exemple: la víctima, el subjecte, la persona, etc.
- 6 Lledó, Eulàlia (2007). De llengua, diferència i context. Barcelona: Institut Català de les Dones, p. 40.
- 7 Extret de Castro Vázquez, Olga (2009). Rebatiendo lo que otros dicen del lenguaje no sexista, traducció pròpia.
- 8 Per una àmplia revisió de com es nombren les professions en femení i en masculí veure Lledó Cunill, Eulàlia (2006). En femenino y en masculino: Las profesiones de la A a la Z. Madrid: Instituto de la Mujer.

Eixos d'Identitat és una col·lecció de Plataforma Educativa que posa en paper recursos i materials transversals i de referència de les entitats que componen la xarxa i que en són trets identitaris.

Títols publicats:

1. Codi Ètic / Codi Ètic 01.a
2. Guia de llenguatge no sexista

"Com podem efectuar un canvi en el món quan únicament la meitat està convidada o se sent convidada a participar en la conversa?"

Emma Watson

"El llenguatge no només descriu la realitat, sinó que també és capaç de crear-la. La nostra forma de parlar-nos a nosaltres mateixes/os afecta la nostra manera de relacionar-nos amb el món."

Mario Alonso Puig

Eixos d'Identitat

